

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра підприємництва та торгівлі

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
доц. Федів І. М.

“ _____ ” _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

спеціальність 072 – Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок
(шифр і назва спеціальності)

рівень вищої освіти другий (магістерський)

Львів 2023

Робоча програма дисципліни Організація та методологія наукових досліджень для студентів спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, ОС «Магістр»

Розробник: Яців І. Б., д.е.н., професор, професор кафедри підприємництва та торгівлі

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри підприємництва та торгівлі
Протокол від 29 серпня 2023 року №1.

Завідувач кафедри підприємництва та торгівлі
професор _____ (Юрій ГУБЕНІ)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету управління, економіки та права

Протокол від 30 серпня 2023 року № 1.

Голова методичної комісії факультету
управління, економіки та права
_____ (Володимир КОВАЛІВ)

Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, освітній ступень

Ступінь вищої освіти: Магістр

Галузь знань: 07 – Управління та адміністрування
(шифр і назва)

Спеціальність: 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(шифр і назва)

Характеристика навчальної дисципліни: нормативна

Кількість кредитів 3

Загальна кількість годин – 90

Індивідуальне науково-дослідне завдання _____
(назва)

Вид контролю: залік

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3 (1 л, 2 пр.)

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 87,5%

для заочної форми навчання – 21,6 %

Програмні результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» вивчення дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» сприяє формуванню наступних компетентностей та програмних результатів навчання.

Загальні компетенції:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетенції:

- здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;
- здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

- використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і

- управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;
- знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
 - здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності;
 - відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Наука як продуктивна сила

Сутність науки та її цілі. Функції науки. Наукознавство, його завдання та розділи. Класифікація наук. Основні напрями наукових досліджень. Організація науково-дослідної діяльності в Україні. Формування вченого як особистості та режим його праці.

Тема 2. Організація наукового дослідження

Сутність наукових досліджень та їх класифікація. Основні етапи в організації наукових досліджень. Вибір проблеми та конкретизація теми дослідження. Актуальність теми. Визначення мети та завдань наукового дослідження. Об'єкт і предмет дослідження. Формування робочої гіпотези. Встановлення наукової новизни і практичної значимості. Основи методики планування наукового дослідження. Робочий план. Календарний план-графік наукового дослідження. Схема обґрунтування теми наукового дослідження. Стратегії наукових досліджень. Лінійна, циклічна, розгалужена, адаптивна стратегія, стратегія приростів наукового дослідження, випадковий пошук. Апробація та впровадження результатів наукових досліджень. Ефективність наукових досліджень.

Тема 3. Інформаційна база наукових досліджень

Роль інформації в наукових документах та її класифікація. Критерії визначення якості інформації. Наукові документи. Первинні і вторинні наукові документи. Структура наукових документів. Сигнальна інформація. Режим доступу до наукової інформації. Відкрита інформація та інформація з обмеженим доступом. Способи передачі змісту документа в науковому дослідженні. Цитування та інтерпретація тексту. Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Складання бібліографічного опису окремих видів документів. Некоректне використання наукових літературних джерел. Ознаки плагіату.

Тема 4. Основні положення наукової методології

Місце теорії в наукових дослідженнях. Наукова ідея, гіпотеза, категорія. Методологія і методи наукового пізнання. Загальна методологія і часткова методологія. Метод. Методика. Метод науки. Діалектичний підхід в наукових дослідженнях. Метафізичний метод. Принципи загальнонаукової методології.

Основні групи загальних методів наукового дослідження. Правила аргументації. Евристичні методи досліджень.

Тема 5. Конкретно-наукові (спеціальні) методи дослідження з економічної проблематики

Методи збору та узагальнення інформації. Статистико-економічний метод дослідження. Метод порівнянь. Методи прогнозування. Проектно-розрахунковий метод.

Тема 6. Методи опитування в наукових дослідженнях

Суть та завдання опитування як методу наукових досліджень. Види опитування. Складання анкети та обробка результатів анкетування. Метод інтерв'ю. Експертне опитування.

Тема 7. Презентація результатів науково-дослідної роботи

Оформлення науково-дослідної роботи. Оприлюднення результатів наукових досліджень як елемент наукової діяльності. Форми оприлюднення. Функції наукових публікацій. Наукова стаття та основні вимоги до її оформлення. Елементи наукової статті. Мова та стиль наукового дослідження. Процес підготовки наукової публікації. Науковий виступ, участь у наукових дебатах. Використання в науковому виступі ілюстративного матеріалу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лб	ін.	с.р.	л		п	лб	ін.	с.р.	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Рік підготовки 1 Семестр 1						Рік підготовки 1 Семестр 1					
Наука як продуктивна сила	10	2	2			6	10	1				9
Організація наукового дослідження	15	2	6			7	15	2	2			11
Інформаційна база наукових досліджень	13	2	4			7	13	1	2			10
Основні положення наукової методології	13	2	4			7	13	1				12
Конкретно-наукові (спеціальні) методи дослідження з економічної проблематики	13	2	4			7	13	1	2			10
Методи опитування в наукових дослідженнях	13	2	4			7	13	1				12
Презентація результатів науково-дослідної роботи	13	2	4			7	13	1	2			10
Усього годин	90	14	28			48	90	8	8			74

Програма практичних занять

№ з/п	Тема, питання що опрацьовуються	Кількість годин
1	Наука як продуктивна сила Сутність та функції науки. Організація науково-дослідної роботи в Україні. Формування вченого як особистості та режим його праці.	2
2	Організація наукового дослідження Класифікація наукових досліджень. Основні етапи наукових досліджень. Конкретизація теми дослідження. Актуальність теми. Визначення мети та завдань наукового дослідження. Об'єкт і предмет дослідження. Формування робочої гіпотези. Основи методики планування наукового дослідження. Стратегії наукових досліджень. Встановлення наукової новизни і практичної значимості. Ефективність наукових досліджень.	6
3	Інформаційна база наукових досліджень Роль інформації в наукових документах та її класифікація. Критерії визначення якості інформації. Наукові документи. Первинні і вторинні наукові документи. Способи передачі змісту документа в науковому дослідженні. Цитування та інтерпретація тексту. Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами. Складання бібліографічного опису окремих видів документів. Ознаки плагіату.	4
4	Основні положення наукової методології Місце теорії в наукових дослідженнях. Наукова ідея, гіпотеза, категорія. Метод. Методика. Діалектичний метод у наукових дослідженнях. Основні групи загальних методів наукового дослідження. Правила аргументації. Евристичні методи досліджень.	4
5	Конкретно-наукові (спеціальні) методи дослідження з економічної проблематики Методи збору та узагальнення інформації. Статистико-економічний метод дослідження. Метод порівнянь. Методи прогнозування.	4
6	Методи опитування в наукових дослідженнях Види опитування. Складання анкети та обробка результатів анкетування. Експертне опитування.	4
7	Презентація результатів науково-дослідної роботи Оприлюднення результатів наукових досліджень як елемент наукової діяльності. Наукова стаття та основні вимоги до її оформлення. Мова та стиль наукового дослідження. Науковий виступ, участь у наукових дебатах. Використання в науковому виступі ілюстративного матеріалу.	4
Всього		28

Питання, винесені на самостійне вивчення

№ теми	Назва питання
1	Зміст Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
2	Критерії актуальності теми. Формування наукових колективів та управління ними.
3	Зміст Закону України «Про інформацію». Пошук літературних джерел на сайтах провідних наукових бібліотек України.
4	Сутність поняття методологія. Емпіричне і теоретичне в економіці.
5	Правила заповнення таблиць.
6	Види опитувань залежно від глибини та стилю реалізації.
7	Сприйняття інформації аудиторією. Регламент виступу.

Методи навчання

1. **Словесні методи** – лекції
2. **Наочні методи** – ілюстрація (слайди)
3. **Практичні методи:** практичні роботи, реферати.

Методи контролю:

1. **Усне опитування** (фронтальне, індивідуальне, аналіз відповідей студентів),
2. **Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка** (підготовка відповідей, рефератів).
3. **Практична перевірка** (виконання практичної роботи, рішення професійних завдань, ділові ігри).

Види контролю: Поточний контроль, проміжний модуль, семестрова атестація.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100 балів
10	18	14	16	14	14	14	

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю.

Яців І. Б., Зеліско Н. Б. Організація і методологія наукових досліджень. Методичні рекомендації для виконання практичних робіт студентами спеціальності 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок ОС «Магістр». Львів, 2023. 21 с.

Рекомендована література

Основна

1. Бобилев В. П., Іванов І. І., Пройдак Ю. С. Методологія та організація наукових досліджень: підручник. Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2014. 643 с.
2. Добронравова І. С., Руденко О. В., Сидоренко Л. І. та ін. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
3. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
5. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: підручник. Київ: Знання, 2007. 317 с.

Додаткова

6. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація: навч. посіб. / за ред. А. А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 296 с.
7. Малигіна В. Д., Холодова О. Ю., Акімова Л. М. Методологія наукових досліджень: монографія. Рівне : НУВГП, 2016. 247 с.
8. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження. Львів: Світ, 2001. 415 с.
9. Наукова та інноваційна діяльність України 2020: стат. зб. *Державна служба статистики України [сайт]*. Київ, 2021. 241 с. URL: www.ukrstat.gov.ua.
10. Наумовець А. Г. Ви і ваша аудиторія: дещо про технологію підготовки доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів. Київ: Академперіодика, 2010. 61 с.
11. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування: підручник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с.
12. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
13. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
14. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
15. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2011 № 2623-III (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2623-14#n14>.
16. Свердан М. М., Свердан М. Р. Основи наукових досліджень: підручник. Чернівці: Рута, 2008. 456 с.

Інформаційні ресурси

1) Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки Львівського національного університету природокористування, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.

2) Електронні інформаційні ресурси мережі Інтернет:

zakon.rada.gov.ua – офіційний портал Верховної Ради України;

<http://nbuv.gov.ua/node/554> – каталоги Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського;

<http://www.ukrstat.gov.ua> – Державна служба статистики України;

<https://mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України.